۸ نچی نومر   ۱۹ نچی شعبان ۱۳۳۵ سنه   شنبه   ۲۷ نچی مای ۱۹۱۷ یل   № 8

گازیته‌نك بهاسی
قزانده
برمله‌ب
۱۰ تیین.

یاڭا طوره‌مشنی نیگزگه صالو ئوچون صلح کیره‌ك.

آواز

۱۹۱۷ نچی یل، ۸ نچی آپریلده چقا باشلادی

Подписная цѣна на газету „Ауазъ:“
на одинъ годъ 6 р.
на 1/2 годъ 4 р.
на три мѣсяца 2 р.
отдѣльные №№ 10 к.
ОБЪЯВЛЕНІЯ: впереди текста на 3 кв. за строку петита 40 коп. позади—20 коп.

گازیته‌نك بهاسی :
بر یل‌ ئوچون ۶ صوم؛ یارتی یل ئوچون
٤ صوم؛ ئوچ آیغه ۲ صوم.
آدریس آلماشدرو ۳۰ تیین.
مشتری هر آی باشنده قبول ایتله.

اداره خانه وکانتوراسی قزانده „بلغار“ مسافر خانه‌سنده ۲۸ نچی نومیرده. تیلیفون نومری ۴۸—۷
г. Казань. редакція газеты „АУАЗЪ“. Телефонъ № 7-48

Мусульманская Соціалистическая рабочая газета.

برله‌شگز بتون دنیانك اشچیلری! برله‌شوده، کوره‌شوده گنه تابارسز ئوز تله‌کلرگزنی!

«کره‌ستیه‌نلر» حرکتی.

مین ئه‌لی عادتـه‌گیچه کره‌ستیه‌نلر دیدم. اول سوز اورنینه «ایگنچیلر» اسمن یورتسه‌م، کوب کشی آڭلاب بیته آلمی. روسلرده‌ده شول کره‌ستیان اسمی همان حکم سوره ئه‌لی. حاضر بارلق بیرده، روسیه‌نك بوتون ولایتلرنده آول خلقن اویشدرو، برله‌شدرو مسئله‌سی بیك قوزغالدی. شهرلرده‌گی اشچی، صالدات وکیللری ساویتینه‌ده کره‌ستیه‌ن وکیللری کیلوب قاتناشدی. حاضر ایندی اول ساۋیت اشچی صالدات، کره‌ستیه‌ن وکیللری ساۋیتی دیب آتالادر. قزان گوبیرناسینك همه بیرندن کیلگان کره‌ستیان وکیللری مای باشندن بیرلی اشلیلر. آلارنك کوچلری قوتلی. شول کوچ هر بیرده تأثیر ایته باشلادی.

زیمستوا اداره‌سینه ئوزلرندن وکیللر کرتدیلر. آقرنلاب‌قنه بوتون زیمستوانك آلار قولینه کوچووی بیك احتمال. چونکه آلار کوبلك تشکیل ایته‌چکلر. ئه‌لی حاضرگی بوتون اداره‌لر اساسا بیمرلوب یاکادن قورلماغانغه کوره ئلکه‌گی امتیازلر، عرف ـ عادتلر بتمیچه طورادر. البته زیمستوا مسئله‌سی فوق‌العاده اهمیتلیدر. آنی اصلاح قیلو، آنك بارلق کوچن، دیماکراتییه قولینه بیررگه هم آنك بایلغی بله‌ن خلقنی فائده‌لاندررغه تییش. اوقو، اوقتو، معارف اشلری کوز آلدمزده طورادر. البته زیمستوا بوگوندن باشلاب چن حریت، چن عدالت اساسینه قورلورغه تییش. بوگوندن ئوك زیمستوا اداره‌سی روسلر ئوچون‌گنه بولمیچه، قزان گوبیرناسنده‌غی بوتون ملتلر ئوچون اورتاق خزینه بولورغه تییش. موندن صوڭ زیمستوا اوقو، اوقتو، معارف اشلرنده ملتلرنك صانینه قاراب مادی یاردمده بولورغه تییش. زیمستواغه کرگان مسلمان وکیللری‌ده ئوزلرینك حقوقلرن بلوب، بیرگاننی گنه کوتوب طورمیچه، ئوزلرینه تییش بولغان بارلق نه‌رسه‌نی آلوب، خلق منفعتی ئوچون خدمت ایته‌رگه تییشلر.

بوگوندن ئوك مسلمانلر آراسینه طاراتو ئوچون زیمستوانك تاتار تلنده یازغان گازیته‌سی بولورغه تییش. بوگوندن ئوك خلق ئوچون فائده‌لی بولغان کتابلر باصدرلوب طاراتلورغه تییش. درستن ئه‌یتکانده بوگوندن ئوك زیمستواده مسلمانلرغه مخصوص معارف شعبه‌سی آچلوب، آنده مسئله‌لرنی بیك یاخشی بلگان کشیلر قویلورغه تییش.

زیمستوانك بو وظیفه‌لرن اورنینه بیتکرتو البته شونده صایلانوب کیلگان وکیللر، گلاسنیلر ئوستنده‌در. کره‌ستیان وکیللری آراسنده البته سیاستدن، احوالدن بلمی، آڭی بولماغان کشیلر کوبره‌ك اوچریدر. شولای بولغاچ، آلار ئوزلرینه کیگه‌ش، «نه‌رسه کیره‌ك، نه‌رسه کیره‌کمی» نی صوراب بلو ئوچون خلقنك فائده‌سن کوزه‌ته بلگان کامیتیتلرگه. اویوشمالرغه مراجعت ایته‌رگه تییشلر.

قزاننـك مسلمان کامیتیتی مسلمان کره‌ستیانلری اسییزدی یاصارغه قرار بیرگان. شول خبر قولاققه ایشتلدی. آنك نی ئوچون اسییزد یاصاغانی، ئه‌لیگه معلوم توگل. چونـکه کره‌ستیانلرنك، اشچیلرنك گازیته‌سی بولغان «آواز»غه اول خبر ئه‌لیگه قدر معلوم بولغانی یوق. کره‌ستیان، صالدات، اشچی وکیللرینك ساۋیتی «آواز»نی چن خلق گازیته‌سی دیب طانوب آوللرغه طاراتورغه ئه‌لیگه مڭ مشتری بیردی وحالانـکه کره‌ستیان وکیللرن «آغای انیچه»گنه جیبوب اسییزد یاصارغه قرار بیرگان مسلمان کامیتیتی بزگه بر خبر بیرگانی یوق. اول کامیتیتنك بو مسئولیتلی اشکه حقی بولو، بولماون کیلـچکده ئه‌یتورمز. اشچیلر، صالداتلر هم کره‌ستیانلر، اوقتوچیلر اسییزدی بولا آلالر. لکن اول صنفلر اسییزدن شول‌صنف ئوزی یاصی، یاایسه شول صنفلر ئوچون کوره‌شوچی پارتییه اهللری یاصی. عجبا: مسلمان کامیتیتی نیگه سوداگرلر، آلپاوتلر، ملالر، معلملر، اشچیلر اسییزدی جیمیچه تیك کره‌ستیان اسییزدن‌گنه جییا ایکان. نه‌رسه بولغانن کونیك ئه‌لی.

بوقوزغالولر، بوحرکتلر آول‌خلقلری ئوچون بیك یاڭی. آلار ئوزلرینك نیندی کشیلر، نیندی اویوشمالر بله‌ن اش قیلولرن آڭلارغه تییشلر.

شهید احمدییف.

تجاوز نیگه.

حاضرگه قدرده هم حاضرده مطبوعاتن صوغش مسئله‌سی برنچی اورننی آلوب کیله‌در. هم کیلورلك‌ده. چونـکه کوب اشمزنك تقدیری شول صوغشقه به‌یله‌نگان. صوغش همان بارا ئه‌لی.

بویوك انقلابدن صوڭ، استاخود صوغشن ایسه‌بله‌مه‌گانده، زور قانلی صوغشلر بولماسه‌ده، همان صوغش دوام ایته، صوغشنك بارووی قان قویو بله‌ن گنه توگل. ایکنچی‌یاقدن‌ده ایس کیتکچ ضرر ایته‌در. حاضر روسیه‌نك آقچه‌سی یوق. هر کوننی نیچه‌شه‌ر میلیون عسکری راصخود آرتوب طورا. کوندن کون ئه‌یبرلرنك بهاسی کوته‌رلوب طورا. آقچه‌نك بهاسی ده یوموچقه درجه‌سینه توشوب بارا. ئه‌یبر اشله‌رگه ماتیریال یوق. کیملك نه‌رسه‌لر بوتونله‌ی‌بتدی. هر گازینلر شکراب طورالر. شهرلرده‌گی خلقلر، ایکمه‌کسز، شیکه‌رسز. چن معناسی بله‌ن آچ طورالر. آوللرده‌ده بولسه، ایکمه‌ك بار، باشقه ئه‌یبرلر شهردن‌ده ناچار. شولای ایتوب بوتون روسیه ایس کیتکچ ناچار حالگه توشدی هم توشکاندن توشه بارا. اگر صوغش دوام ایتسه، البته بو بربادلق، بو آچلق کوندن کون اوسه هم زورایا باراچقدر.

البته بوصوغشنك باروینه آچنوچیلر آز توگل. کونی، ساعتی بله‌ن آنی بترو چارالرینه [illegible] آلار ئه‌لی همان تله‌کارینه ایرشه آلمیلر. چونـکه ایس کیتکچ زور کوچ بله‌ن آلارغه قارشی کوره‌شه‌لر. هر کمگه بیلـگیلی: بایلر حکومتی بولغان موقت حکومت، میلوکوف، گوچکوفلر حکومتی صوغشنی آخرینه قدر آلوب بارغه هم‌شول هلاکتلی فکر بله‌ن عسکرنی، خلقنی آغولارغه طرشدیلر. لکن خلق، عسکر آڭا قاراب ئوز فکرندن قایتمادی هم کوز یوموب صوغشنی آلوب بارغه سوز بیرمه‌دی.

بز ئه‌یته‌بز: «اشچیلر، هم آول خلقی ئوچون صوغش تیك ضررلی‌غنه، شونك ئوچون بز، روسیه، فرانسیه، آنگلیه، گیرمانیه‌ده‌غی بایلر ئوچون موندن‌صوڭ هیچده صوغشمابز. بتسون بیکارگه قان توگو!» دیمز ئوچ یلدن بیرلی آچلق ئوزه‌گینه ئوتـکان روسیه صالداتلری حاضر، شول فکرنی بتی ایتوب آلدیلر.

شوندن صوڭ مخالفـکه قارشی تجاوز ایتودن بتونله‌ی باش طارتا باشلادیلر. البته بایلر مطبوعاتی بولغان روس گازیته‌لری بو اتفاق بله‌ن تجاوز قیلماونی ناچار فال دیب قارادیلر. «تجاوز، هجوم ایتمه‌گانده دشماننی صلحه کوندروب بولمی» دیدیلر. شونی ئه‌یتورگه کیره‌ك: بزنك دشمانمز کوچلی گیرمانیه، بزنك بو بربادلقنی، بو طنچسزلقنی کوروب، وقتدن فائده‌لانوب. باصوب کرو یولن قارامادی. نیچه آیلر ئوتدی ایندی. هیچ بر آنك جدی آدیملر یاصاغانی یوق. البته میلوکفلر آخرغه، جیڭگانچیگه قدر صوغشنی آلوب بارابز، دیگانده، نیمسلر بزنك میدانده زور کوچلرن قویوب طوردیلر. چونـکه آلار روسیه‌ده‌غی دیماکراتییه‌نك ئوستون چقووینه ایك ئلك اشانوب بته آلمادیلر. بزنك عسکرده آلغه آتلاماو، یوقه قان توکمه‌و فکری اورنلاشقانن بلگاچ، نیمسلر بزنك میداندن کوچلرن آلدیلر.

بزنك روسیه‌ده ایکی پارتییه بولووی اشنی هلاك ایتوب کیلدی‌هم موندن‌صوڭ‌ده هلاك ایته‌چك. البته روسیه‌ده صوغشابز، صوغشمیبز، دیب ایکی پارتییه کوره‌شوب طورغانده، بزنك آلدمزده‌غی‌قوراللی مخالفمز نیچك ایتوب صوغش بایراغن طاشلاسون. البته ممکن توگل. اگرده بزده برگنه قوت بولسه، یعنی صوغشمیچه بوگوندن صلح یاصیبز دیگان قوت ئوستون چقسه البته گیرمانیه صلح یاصار ایدی.

«بز متفقلرغه به‌یله‌نگان. اتفاقنك یه‌شرن سرلری بار. هیچده صوغشنی طوقتاتورغه یارامی» دیلر. مونه بو ایندی ایك [illegible] صوخوملینفلر قولی بله‌ن یاصالغان اتفاق سرلری بار نیگه صوڭ اول سرلرنی ئه‌لیگه قدر ئه‌یتمیلر. بوتون روسیه دیماکراتییه‌سی اول سرلرنی آچوب بیرونی تله‌دی. البته اول سرلی، درستون ئه‌یتکانده شوملی معاهده‌ده روسیه‌غه استانبول، داردانیل بوغازلری، غالیتسیه، ئه‌رمنستان؛ فرانسیه‌غه‌تورکیه‌نك‌سوریه‌سی‌هم ایلزاس لاتارینگیه؛ ایتالیه‌غه آلبانیه، طرابلیس، یونان آطه‌لری؛ آنـگلیه‌گه مصر، فلسطین، آفریکا، آزیانك ایك بای بیرلری؛ صیربیه‌غه آفستریه اصلاۋه‌نلری، رومانیه‌غه بلغارییه هم آفستریه بیرلری، بیرلورگه تییش دیب یازلغاندر.

مونه شول ئه‌یتلگان بیرلر، مملکتلرنـك روسیه، آنـگلیه، فرانسیه، ایتالیه ئوچون بولنوب بته‌چکلری البته شول سرلر آراسنده بولـورغه تییش. شولای بولووندہ سیاسی عالملر برده شیکله‌نمیلر. موندن صوڭ صوغشساق، دیمك ئه‌نه شول بیرلرنی گناهسز خلقلر قوندن طالاب آلـو، هیچ بـر حقی بولماغان ایکنچی خلقلرغه بیرو ئوچون صوغشقان بـرلابز. بتدی ایندی اول یالغان اویلر. یالغان کوز بویاولر: بزگه حاضر آب آچق ایتوب مسئله‌نی میدانغه قویارغه کیره‌ك. بز موندن صوڭ صوغشنی آلوب بارابز دیبوچیلرگه قارشی قوراللانورغه کیره‌ك. حربیه وزیری کیرینسکینك صوڭغی کوڭنلرده‌گی فرمانی یعنی تجاوز قیلورغه قوشووی البته بزنـك دیماکـراتیـه‌نی تالـ ـ تماشاغه قالدردی. بزنی طاغن قان دریاسینه صالورغه، طاغن طوب آزغی ایته‌رگه، طاغن میلیونلرمزنی آناسز، طوغانسز، بالاسز قالدرغه بولغاچ، کیرینسکینك عسکر باشلغی بولووندہ نی فائده بار. اگر بز بو یاقدن تجاوزغه حاضرله‌نسه‌ك، یاڭادن مخالفکه قارشی اوط آچسه‌ق، نیمسلر یاڭادن دهشتلی اوبزآوزلرندن بزنی قورورغه طوتناچقلر. آنناری بز کمنی عیبله‌رمز. ئوزمزنك حاضر کوچمز چن معناسی بله‌ن فنادر. بولای تجاوز ایتوب، کشی ئوستینه بارو حر روسیه‌نی مدافعه ایتوگنه بولامنی، ایندی تکلفله‌نوب‌طوررغه اورنی یوق. **جیڭلدك.** آقچه‌مز یوق. بارلق خلقمز آچ، یالانغاچ. بوتون کوچنی برگه طوبلاب صلح یاصارغه کیره‌ك. آنـگلیه، فرانسیه، گیرمانیه، ایتالیه بایلری ئوچون بر اوق‌ده آتارغه یارامی. بز ئوزمز حر روسیه‌نی صاقلی آلورمز. بتسون هجوملر، بتسون تجاوزلر. **تیك صلح** ئوچونـگه یول ازلیك.

۱۹۰۵ نچی یلده، قزانده اختلال کونلری.

ئوکته‌بر آیی ایدی. منه بر کوننی (چیسلاسی خاطرمده یوق) خلق واسکره‌سینسکی اورام بویلاب شهر دوماسی بناسی یانینه جییلا باشلادی. شهرنك‌تورلی قسملرندن اشچی وخلق قزل بایراقلار کوته‌روب، مارسیلیزا جرلاب «دالوی نیکالای!» دیب‌قچقروب یوری‌باشلادیلر. خلق هامان دیڭگز دولقنی کبی کیله، برگه قوشولا بارا ایدی. شهر اداره‌سی قارشنده زور میتینغ بولدی، بیك کوب خطیبلر سیاسی نطقلار سویله‌دیلر.

خلق ۋاسکریسینسکی اورامدن پرالومنیغه وآندن بالق بازاری بویلاب پچه‌ن بازاری آرقلی یکاتیرینینسکی بویلاب پله‌ته‌نـگه آغا باشلادی. ترتیب غایت شه‌ب ایدی. اورامنك ایکی یاغندن واورتاسندن خلق‌دن آلده زور، زور قزل بایراقلار بالتری ایدی، «دالوی نیکالای!»، «یاشاسون ایرك!»، اورا.. طاوشلاری کوکلرنی یاڭراتا ایدی.

خلق آغوینك بر باشی ۋاسکریسینسکی اورام‌دن باشلاب یکاتیرینینسکی اورامغه صوزولا بارا ایدی. اورامده ویولده اوچراغان پریستفلر، گراداۋایلارنی طوتوب آلوب، آلارنك ریوالۋیرلرن قلچلارن وکیمرلرن صالدروب، خلق کییه ایدی.

اتلاشچیلر پچه‌ن بازارنده‌غی ایلیکتریك زاۋودینه کیلوب طوقتادیلر. زاۋودنك قابقاسی بیکلی. آنی برنیچه کشی واتدی، کروب ماشینیستلرنی طابوب، زاۋودنی طوقتاتوب بوتون اشچیلرن اورامغه چقاردیلر. ۋا کونلر اورام‌لارده طوقتاب قالد-

يلر، آلارنڭ اشچيلرن اوزلرى بله‌ن آلديلر. مدرسه‌لردن بوتون شاگردلرنى چغارديلر. خاتون قز، قارط ويه‌شلر، بالالار اختلالچى خلقغه قوشولالار ايدى. تاتارچه مارسيليزا آوازى كوكلرنى ياڭغراتا باشلادى.

ييكاتيرينينسكى اورام بويلاب باروب، اختلالچى خلقنڭ بر قسمى كريستاونيكفلر زاۋودلارن طوقتاتورغه وبر قسمى پيتسولد زاۋودن طوقتاتوب اشچيلرن چغارورغه آيرلديلر. بز، پيتسولد زاۋودينه باروب يتكانده زاۋودنڭ قابقاسى اچدن بيكلى ايدى، آنى برنيچه كشى واطدى، كروب زاۋودنڭ ماشينستن طابوب، زاۋودنى طوقتاتوب بوتون اشچيلرنى چغارديلر.

طراطووار باغانالارى باشنه منوب، خطيبلر سياسى نطقلر سويله‌ديلر. آندن ٥ نچى چاستقه باروب، پريستفنى طوتوب قوراللارن وكيملرن آلديلر. بو وقتده پاليتسه، ميليتسيه‌گه ئه‌يله‌نه بارا ايدى. قايداغنه گراداواى بولماسون آلارنڭ قوراللارن وكيملرن صالدروب ميليتسيه‌نيرلرغه كيرته‌لر ايدى.

اختلالچى خلق، نيكالايۋسكى اورامده آطلى پاليتسه كازارماسينه باروب طوقتادى، مونڭده قابقالارى بيكلى ايدى، خلق قويما باشندن اچكه توشوب، قابقالارنى آچديلار. كرسه‌ك، برگنه‌ده آدم اثرى يوق! قازاقلار، خاتونلارى، بالالارى، قايادر قاچوب بتكانلر. فقط. ايه‌رله‌نگان بيك كوب آطلار به‌يله‌نگان كويى طورالار، خلق آطلارنى آلوب، بره‌م بره‌م آطلانوب اورامغه چغالار. خلق مونداغى قورال اسكلادلارن ازلى باشلادى، نهايت بر قورال اسكلادى طابلدى، آنڭ يوزاق وايشكلرن واطوب آچديلر، آنڭ ريوالۋير وقلچلر غايت كوب ايدى. بولارنى اختلالچى خلققه طاراتديلر: كيچ بولدى. خلق ميتينغلرغه كيته باشلادى. شهر تياترنده غايت زور ميتينغ بولدى، بز باروب كرگانده تياتر قاراڭغى ايدى، تيزگنه ايليكتريك لامپالارن ياندرديلر. صحنه‌ده زور تريبونا ياصالغان وآنڭ دورت ياغنده‌ده زور، زور قزل بايراقلار قويولغان «دالوى نيكالاى!» حريت بيرگز! وغيرلر يازلغان ايدى. كوب توشن ميتينغ لر بولدى، خطيبلر اوتكون تللرى بله‌ن سياسى نطقلر سويليلر.

شهر اوچ كونگه قدر ميليتسيه وخلق اداره‌سنده طوردى، هر كوننى ميتينغلر ونمايشلر ياصالدى.

اختلالنڭ دورتنچى كوننده، كيچ دار الفنون يانندن ملطق وپوله‌ميت شارطلاولارى ايشتله باشلادى. مونده پاليتسيه بله‌ن اختلالچى خلق صوغشا ايدى. پوله‌ميتلر طوتاشدن آطلالار، هوا ياڭغرى، اختلالچيلرنڭ باشلرى كيسله، قان توگوله، پاليتسه آتا وئوتره ايدى. اختلالچيلر طرفندن گوبيرناتور سراينه بومبالار طاشلاندى. نهايت شهر ئونرشگه ئه‌يله‌ندى.

گوبيرناتور، حكومتكه تيليگرام بيروب بو اختلالنى نيچك باصو حقنده امر صورادى.

— اختلالچى خلقلرنى، عسكر چغاروب آتدررغه! بو وقتده اختلالچيلرنڭ، شهر اداره‌سى بناسنده عمومى جيلشى ايدى، نه‌ق شول وقتده بر نيچه روتا عسكر كيترلوب، دوما بناسينه زالپ آطديلر. ته‌ره‌زه‌لر واطلا، ديوارلار تيشله، اختلالچيلر اچده دا كومينتلرنى ياندرالار، ته‌ره‌زه‌لردن توشوب قاچا باشليلر، لكن قاچا طورغان هر بر اختلالچينى بره‌م بره‌م آطا طورديلر.

نهايت عسكر، شهر اداره‌سى بناسى اچينه كروب اختلالچيلرنى آياقلارندن جغا باشلادى. صوڭره اوراملارده ئوترشلر كيتدى، اورامده كورنگان استوديتنلر ويه‌ۋريلرنى ئوتره‌لر، پراۋاكاتورلر ماگازينلرنى، طالى وواطا باشلاديلر، روس اينچيلرى زور پچاقلارن كوته‌روب، اختلالچيلرنى صويوب يورى باشلاديلر. بو وقتده شهرده خلق ئويلرندن چقمادى يه‌ۋريلر قاچديلر، قايسيلرى ئويلرينه ته‌رى قويوب طوروب قوطولديلر. اورامالرده تيك سيره‌كگنه اختلالچيلر يوريلر ايدى. قارا-گوروح آلارنى بره‌م بره‌م بتره بارا ايدى. شولاى بولسه‌ده اختلالچيلر، دوخاونى سيميناريه وفرانسيه نوميرلرندن پاليتسه‌گه بومبالار طاشليلر ايدى، پاليتسه فرانسيه وپاصاژ نوميرلرينه آتدى، ته‌ره‌زه‌لر واطلدى، استينالرده پوله كوچى بله‌ن قبقزل تيشكلر حاصل بولدى. نوميرلرنڭ ته‌ره‌زه‌لرندن كرگان پوله‌لر، بر نيچه گناهسز مسافرلرنى هلاك ايتدى. اونيۋيرسيتيت ايشك آلدنده ياڭا صالنغان بناغه آطديلر، استيناسنده پوله تيشكان ازلر ئه‌لى‌ده، شول اختلال كوننڭ شاهدلرى بولوب طورالار.

نهايت اختلالچى خلق جيڭلدى. . .

ايرته‌سن شهر طب طن ايدى، پاليتسه ئوز حالينه قايتارلغان وپاطروللر يورى. بز ايرته‌ن ۋاسكريسينسكى اورامغه منگانده اونيۋيرسيتيت يانده بيك كوب قان توگلگانلكن كوردك. اختلال قربانلارن شول تونني اوك قايادر ايلتوب كومگانلر. طالچوك طاولارنده، له‌دسكوى اورامالرنده قار اوستنده، قان آغزلغان اورنلار اوچرى ايدى. اورامده كورنگان اختلالچيلرنى هامان ئوتروده دوام ايته‌لر، نهايت قارا گروهلار جيلوب، نيكالاى صوره‌تن وته‌ريلر كوته‌روب اورامالرده نمايشلر ياصى باشلاديلر. خلقنى نيكالاى‌غه باش ايه‌رگه واطاعت ايته‌رگه ئوندى باشلاديلر، قارا گروهلارنڭ باشلقى پروفيسور زاليسسكى روسچه وتاتارچه خطابنامه‌لر طاراتدى.

اختلالچيلرنى بره‌م بره‌م ئوتره وتوقيف ايته باشلاديلر.

ك. بشير.

قزان گوبيرناسى كره‌ستيان وكيللرينڭ قرارلرى.

١٣نچى مايده وكيللر توبه‌نده‌گى قرارلرنى چغارديلر:

١) ريۋاليوتسيه‌نڭ باريشى هم مملكت‌نى آزق بله‌ن تأمين ايتو نيتى بله كريستيان وكيللرى يير حقنده اوچريديتلنى صابرانيه‌غه قدر توبه‌نده‌گى اشلرگه قرار بيرديلر. آول هم ۋولصتنوى كاميتيتلر درست ايتوب صايلانغاچده بتون باصو هم‌بولونلر (ئلكده آلپاوت‌نقى، كازوننى، اوديلنى، ماناستيرنقى، چيركاونكى، كابينيت‌نقى، شهرنكى بولوب طورغان جيرلر)نڭ بارسنده ۋولصتنوى كاميتيت اداره‌سينه بيرلورگه تييش.

اخطار: آتروبغه چقغان (كريپ جيرلرى) كشيلردن صاتوب آلنغان جيرلر (اورمانلر هم‌بولونلر) بارسى‌ده آلپاوت ييرى حكمنده بولور.

ۋولصتنوى كاميتيتلر درست صايلانغان بولسه‌غنه آلار اداره‌سينه يير بيرله‌چك. ۋولصتنوى كاميتيت‌نى نيچك درست ايتوب صايلارغه؟

ۋولصتنوى كاميتيت‌نى درست ايتوب صايلار ئوچون هر آولده ١٨ ياشدن اوزغان اير هم خاتونلرنڭ بارسن‌ده اسخود (جيين)غه جيبارغه هم وكيل صايلارغه تييش. اگر زور آول بولسه ياشى طولغان اير هم خاتوندن هر ايكى يوزگه بر كشى صايلارغه تييش، هر بر آول نيندى گنه كچكنه بولسه‌ده اوزينڭ بر وكيلى بله‌ن ۋولصتنوى اسييزدغه قوشلورغه تييش. هر بر صايلانغان كشى آول پريغاوارى بله‌ن ۋولصتنوى اسييزدغه كيله. ۋولصتنوى اسييزد ۋولصتنوى كاميتيت صايلى، ۋولصتنوى كاميتيتنڭ اعضالرى اوچدن كيم بولماسقه تييش: رئيس (ۋولصتنوى استارشينا اشلرن يورته) هم ايكى رئيس معاونى. اگر كاميتيتده صايلانغان كشيلر ٣دن آرتق بولسه، كاميتيت اعضالرى‌ده بولا. منه شولاى صايلانغان كاميتيتلرنڭ اداره‌سينه‌گنه ۋولصت‌ده بولغان آلپاوت، كازوننى، مناستير، اوديلنى، كابينيت هم باشقه ييرلر بيريله.

هر بر اوگوديا هم اورمانلر گوبيرنانڭ صالدات، اشچى هم كره‌ستيان وكيللرينڭ شوراسى اداره‌سينه بيريله.

٢) ۋولصتنوى كاميتيتلر ئوز اختيارلرى بله‌ن اورماننى كيسه آلميلر هم «صالدات، اشچى وكره‌ستيان وكيللرى شوراسى» نڭ رخصتى بولسه كيسوچينى طوقتاته آلميلر. اورماننى درست كيسو هم كيسه‌رگه رخصت بيرو اشى «گوبيرنسكى صالدات، رابوچى هم كره‌ستيان وكيللرى شوراسى» نڭ قاراوينه بيرله.

٣) آلپاوتلرنڭ بوتون مالى، ترلگى هم قارالتيلرى بارسى‌ده يازيلوب ۋولصتنوى كاميتيت قاراوينه طابشرلورغه تييش.

بازغانده قارالتى، مال، ترلك بارسى‌ده آچق پادروبنى آلپاوتنڭ ياخود آنڭ كشيسى وپاناتوى‌لر آلدنده يازلورغه كيره‌ك. يازو آستينه بارسى‌ده قول قويارغه تييش. يازو آلپاوتقه بيرلوب كوپه‌سى (تصديق ايتدرلوب) ۋولصتنوى كاميتيتده قالور.

٤) كره‌ستيان وكيللرينڭ گوبيرنسكى اسييزدى ۋولصتنوى كاميتيت اداره‌سينه بيرلگان ييرلرنى تله‌گان كشيلرگه ئولشله‌ب اشله‌رگه، ياخود ۋولصتنوى كاميتيت نيندى بهاغه شول ييرلرنى ايگه‌رگه تييشلگى حقنده قرار چغارر. آشلق هم پچه‌ن بارسى‌ده مملكتگه جييلوب آلنورغه تييش. چققان آشلقنڭ نيندى ئولوشينه قارشى ييرنى ايگه‌رگه تييشلگى حقنده گوبير نسكى اسييزد قرار چغارا. اگر بر ۋولص ئوزنده‌گى ييرنى اشله‌رگه حالى يتمه ايكنچى ۋولصت كشيلرينه شولوق شرط بله‌ن بيررگه يارى. ييرنى هيچ بر تورلى بوله‌رگه يارامى. اولشدن آرتقان بتو آشلق مملكت اداره‌سينه ۋولصتنوى ك ميتيت آرقلى طابشرلورغه تييش. كره‌ستي وكيللرينڭ شوراسى قرار بيردى: اگ اوچريديتلنى صابرانيه‌نڭ قرارن كوتمه‌ي ييرلرنى بوله باشلاسه‌ق بيك كوب عد لتسزلك، طاوش-غاوغا چغارغه طوغر كيلور. فرونتده‌غى صالداتلر [illegible] اويلارلر؟ آلار ئه‌يتورلر: «بزدن باشقه ييرن بوله‌لر، بزنى بتونله‌ى چيتده قالدرماقچ بولالر!» شوڭار كوره شورا بولاى قرا چغاردى: ييرنى هيچ كم بولمه‌س، ئه او چريديتلنى صابرانيه‌غه قدر فائده‌لانوب طوررلر.

ييربيك آز بولغان اورنلرده ۋولصتنوى كاميتيتلر خلق‌غه آزق‌نى تأمين ايته‌رگ تييش. بره‌ر كشى‌نڭ ييرى بيك آز بولسه اول ييرنى اشله‌ب گنه كون كوروى چيتن بولسه‌ده ييرنى بوله‌رگه يارامى: ۋولصتنوى كاميتيتلر آرقلى اوزلرينه آشارغه ياڭ آشلق‌دن اولش چغارولرن تريبوۋات ايته‌رگه تييش.

منه، طوغانلر، يير حقنده كره‌ستيان وكيللرى شوندى قرارغه كيلديلر اوچريديتلنى صابرانيه‌غه قدر شولاى اشله‌رگه تييش. آندن صوڭ ياڭا زاكونلر چغار. ئه حاضرگه بتون يير قان اچوچيلر قولندن كيتوب اوزگز صايلاب قويغان اشانچلى وكيللردن ياصالغان ۋولصتنوى كاميتيتلر اداره‌سينه كوچه‌رگه كيره‌ك.

پرائيكت

كره‌ستيان ديپوتاتلرينڭ آول، ۋولصت هم گوبيرنا كاميتيتلرن صايلاو ره‌وشى.

آ. ١) آول اسخودى (جيين) آولده باشقاروچى كاميتيت (Исполнительной Ком.) صايلى.

٢) كاميتيتنڭ رئيسى اوله‌گى سيلسكى استارستا (استارشى)نڭ اشلرين يورته، لكن اسمى آول كاميسارى ديب يورتيله.

٣) باشقاروچى كاميتيتنڭ اعضالرينڭ صانى اوچدن‌ده كيم بولماسقه تييش.

٤) آول كاميتيتى شول آولغه تعلقلى بولغان اشلرنى قارى، باشقه آوللرغه منا-

عمومى مسلمان اسييزدى.

(٣نچى مقاله.)

مسلمان اسييزدنده يير، اشچى، علم-معارف، اصول اداره، خاتونلر، روحانى اداره‌لر هم عسكرى تشكيلات مسئله‌لرنده بر تورلى قرارلرغه كيلندى. البته بو قرارلر حقنده تنقيدى ره‌وشده بر سوزده ئه‌يتوب بولمى. لكن بو قرارلرنڭ نيچك قبول ايتلولرن كوڭلگه كيترسه‌ك، يوغاريغى مسئله‌لر حقنده‌غى قرارلرنڭ اسييزده‌گى بر كيسه‌ك وكيللرنڭ فكرلرى، تله‌كلرى گنه ايكانى آپ-آچق معلوم بولا. بز ئه‌يته‌بز «مسلمان اسييزدى يير مسئله‌سنده سانتسيال ريۋاليوتسيه‌نيرلر پراگرامن اساس ايتوب طوتدى هم اشچيلر مسئله‌سنده سانتسيال ديماكراتلرنڭ پراگراماسن اساس ايتوب آلدى» ديمز. كيليك يير مسئله‌سينه. يير مسئله‌سى اسييزده سانتسيال ريۋاليوتسيه‌نيرلر پراگراماسندن يولقنوب، طاغى شوڭا يانينه بعض بر «ئوزلك» لر آرتدرلدى‌ده مجلسكه عرض قيلندى. البته اول پراگرامنى توزوچيلرنڭ همه‌سى ديورلك آوللردن كيلگان آول خلقى وكيللرى ايدى. اسييزد مجلسى بو حقده ايكى سوزده سويله‌مه‌دى. «يير سيكسيه‌سنده بو مسئله تيكشرلگاندر ايندى، شولاى بولغاچ قبول قيلابز»، ديب رئيس عرض قيلدى. مجلسده‌گى يوز تورلى خلق: «قبول قيلابز» ديب قول كوته‌ردى، شونڭ بله‌ن بتدى. اگر شونده: «ييرنى آقچاسز آلميز» ديب ئه‌يتوچيلر بولسه، البته اسييزدنڭ آستى ئوستكه كيلور ايدى. اگر بو مسئله به‌شرن طاوشقه قويلسه، شونده قول كوته‌رگان كشيلر آراسنده يير پراگرامه‌سينه قارشى كيلوچيلر البته كوب بولور ايدى. شولايده باشقردلر بله‌ن توركستان وكيللرى آراسندن چغوب بو پراگرامغه پراتيست ايتوچى جرئتلى كشيلر بولدى. ديمككه بو يير مسئله‌سى مسلمان اسييزدينڭ بر آوزدن بيرگان قرارى بولمى، بلكه آول خلقى وكيللرينڭ تله‌كلرينه قارشى كيلمه‌وگنه ديگان سوز بولا. باشقه‌چه ممكن‌ده توگل ايدى. اشچى مسئله‌سى‌ده شولاى اوق، فابريك، زاۋوددن ييبه‌رلگان اشچى وكيللرى اشچيلر مسئله‌سى حقنده پراگرام توزوديلر. شول پراگرامنى اسييزد مجلسينه عرض ايتديلر.

البته اسييزد اشچيلر مسئله‌سن «طولى» كوينچه‌گنه قبول ايتدى. نيچك قبول ايتمه‌سكه، باشقه‌چه ممكن توگل ايدى. شول پراگرامغه قارشى توشوب قاراسه‌ك، آنڭغى يودرقلان توينله‌ب طورغان قهرمان اشچى وكيللرى كيره‌گگنى بيررلر ايدى. اگر شول اشچيلر مسئله‌سى يه‌شرن طاوشقه قويلسه، بلكه بر حال كورينور ايدى. يه‌شرن طاوشده‌ده چن فكرنى بلور حال يوق. چونكه اسييزد قرارى زاكون توگل بيت، بلكه بر تله‌گگنه. شولاى بولغاچ اشچينڭ قانن اچوب، خلقنى طالاب ميليونلر فائده ايتكان بعضى وكيللرگه آندن بر ضررده كيلمه‌گانى كورينوب طورا. شولاى بولغاچ يير هم اشچيلر مسئله‌سى حقنده‌غى اسييزدنڭ قرارلارى بزنڭ آول خلقن هم فابريك، زاۋودلرده اشله‌وچيلرنى، پربكاشچيكلرنى هم هنرمندلرنى يير هم اشچيلر مسئله‌سنده‌گى اسييزدنڭ قرارلارى يوباتا آلميلر. بز مونى كوروب: «بوتون مسلمان بر فكرده ايكان. باى بله‌ن فقير آراسنده آيرما يوق ايكان. بايلرده، آلپاوتلرده آول خلقى هم اشچى تله‌گينه قارشى كيلميلر ايكان» ديب صبيلانمابز. بز بوڭار هيچ بر تورلى اهميت بيرميبز، بز ئه‌يته‌بز «مسلمان اسييزدنده بزنڭ اشچيلر ئوز تله‌كلرن ئه‌يتوب كنه قايتديلر. موندن صوڭ آلار شول تله‌كلرنى تاغيده آرتدروب، تاغيده كيگه‌يتوب ميدانغه چغارو ئوچون بر ئوزلكسز كوره‌شه‌چكلر» ديمز. شونڭ ئوچون‌ده بزنڭ فكرمز اسييزدن صوڭده آزغنه‌ده، اينه اوچى قدرده ئوزگارمه‌دى. بز ئوزمزنڭ صنفى دشمانلرمزغه تيك برگنه تورلى قارى آلامز. بو سوزلر ئه‌لى تيك سوز آرا سوز چغوب‌قنه ئه‌يتلوب كيتديلر. شولاى ايتوب اسييزدنڭ كوب قرارلرى بر توركمنڭ، بر صنفنڭ تله‌كلرن ميدانغه چغاروددن عبارت بولسه‌ده، تاكتيكه مسئله‌سنده يعنى سياسى حركتلرده مسلمانلرنڭ نيندى بايراق آستنده حركت ايتولرى حقنده‌غى مسئله‌ده بيك مسئوليتلى قرار قبول ايتلدى. بو پراگرام عياض اسحاقى طرفندن عرض ايتلدى.

البته بو فكر يعنى بوتون مسلمانلرنڭ صنف، فرقه آيرماسينه قاراميچه سياست مسئله‌سنده بر بايراق آستنده حركت ايتو يولى عياض اسحاقى ئوچون عجب اش توگل، بلكه آنڭ ئوچون بيك ممكندر. چونكه اول ئوزينڭ پراگرامى باشينه: «سياست بابنده مسلمانلرنڭ بر ياغنده آنارخيستلر، ايكنچى ياغنده مانارخيستلر طورسونلر. مونه مسلمانلر شول ايكى صزق اچندن ايكى ياققه كيتمه‌سونلر» ديب يازلغان. مونه شول سوزلرنى قچقروب نيچه يوز وكيل آلدنده ئه‌يتورگه جرئت ايتكان كشينڭ پراگرامنده «بوتون روسيه مسلمانن بز ئه‌لم آستينه جيبا» آلو فكرى بولسه. عجب توگل. البته ايندى بزنڭ مسلمانلر آراسنده نيكالاى ايكنچى ياايسه آنڭ آغاسى، انيسى ياڭادن پادشا بولسون، ديوچى طابلماس. ديمك مانارخيستلر بولماس. اول‌غنه توگل بيت ئه‌لى. آندن قالا بار: كاديتلر، هم تورلى سياسى پارتيه‌لر. هر بر سياسى پارتيه‌لر تاغن نيچه تورليگه بولنوب بته‌لر. بو پارتيه‌لر بزنڭ دنيابزده بار. اسلام دنياسنده سانتسيال ديماكراتلر، سانتسيال ريۋاليوتسيه‌نيرلر ئوزلرينه آيرم بايراق آستنده باررلر، آرامزده البته كاديتلرده بار. عياض افنديڭ مانارخيستى بله‌ن آنارخيستى آراسينه كرگان شول تورلى پارتيه كشيلرينڭ نيچك ايتوب برگه حركت ايتولرينه كوز يته‌رگه كيره‌ك.

مين شول تاكتيكه حقنده‌غى پراگرامنى كوچروب‌ده كيتيم ئه‌لى. اول شولاى دى:

١) روسيه مسلمانلرى اچنده‌گى بوتون اويوشمالرمزنڭ، برگه‌ره‌ك حركت ايتو ئوچون، مشترك بر يول طابولرى لازم،

٢) روسيه مسلمانلرن شول مشترك يولده آلوب بارونى فعليتكه چغارو ئوچون

ایرك طاکنده.

چه‌چره‌توب آپپاق نورن، شادلقلی یازغی تاك آتا،
برلیانت سیبه‌له جهانغه، آق طۆمان بیرگه یاتا.
تیربه‌لوب ئه‌کرنگنه اۆستدن بولوطلر قوزغالا،
یاکفری. دنیا گۆرلدی. صاندوغاچلر ساز چالا.
شکلاتا کیك صحرانی، **ایرك**، آزادلق جرلری،
آطلغوب اسمان یۆزنده، یالتراب چولپان یانا.
قالمادی ظلمت: یوغالدی، دنیانی نور قابلادی.
انجیلر تامزوب هوادن، نورلانا آل تاك ئه‌نه!
تاك جبلی یۆمشاقغنه **ایرك** بله‌ن تبریك ایته.
به‌م یه‌شل اوله‌ن، آغاچلر باش ئییه تعظیم ایته.
سیرپه‌له نورلر افقدن، مانچلا یبر، نور تاما،
یالتراب چقدی ئه‌نه: ایرك قویاشی دنیاغه!

س. قوداشف ـ اوفا.

سبتی بولغان مسئله‌لرنی ۋولصتنوی کامیتیتغه تقدیم ایته.

۵) هر بر صایلاولرده ۱۸ یاشدن اوتکان ایرهم‌خاتون قاطشورغه حقلی بولا. صایلارغه هم صایلانورغه حقی بار.

ب. ۱) ۋولصتنوی اسییزد حاضرگی وقتده ۋولصتده بولغان هر بر ۲۰۰ کشی‌دن بر کشی صایلانوب یاصالا. ۱۸ یاشدن اوزغان ایرهم خاتونلر صانالورغه تییش. یاشی یتکان کشی‌لرینك صانینه قارامیچه هر بر کچکنه آولنك اوزینه بر وکیلی بولورغه تییش.

اخطار: ۱) جیین (اسخود)ده کره‌ستیانلرغنه طاوشقه مالك بولالر.

۲) اسخود تله‌ب صایلاغان کشی کم گنه بولسه‌ده (اسخودغه قاطشورغه حقی بولماغان کشی بولسه‌ده) صایلانوب اش‌که تعیین ایتله آلا.

۳) صایلاولر یاشرین طاوش بله‌ن بولورغه تییش.

٤) ۋولصتنوی اسییزد اوز آراسندن بر کشی‌نی «قزان کره‌ستیانلر شوراسینه» صایلاب ییبه‌ره.

۵) ۋولصتنوی اسییزد هر بر یوز یورطدن بر کشی‌نی ۋولصتنوی کامیتیت‌غه وکیل ایتوب صایلی. بر آولده یوزدن کیم یورط بولسه، اول آولدن ۋولصتنوی کامیتیت‌ده بر وکیل بولورغه تییش.

٦) ۋولصتنوی باشقاروچی کامیتیت‌غه صایلانغان اعضالر اوچدن‌ده کیم بولماسقه تییش.

اخطار: یازوچی (پیسار)نی چاقروب یاللانه.

۷) هر بر صایلانغان کشی‌نك خدمتی تقدیر ایتلورگه تییش. ۋولصتنوی‌نك ـ ۋولصت طرفندن، آولنك ـ آول طرفندن ژالونیا آلورغه کیره‌ك.

کره‌ستیان وکیللری شوراسی رئیسی:
کالیغایف.

آنگلیه اشچیلری حالندن.

آنگلیه‌ده طوب اشلی طورغان بر زاۋود اداره‌سینك حسابینه قاراغانده ۱۲٤،۹۹۰ صوم سرمایه بله‌ن آچلغان مذکور زاۋود ۱۹۱۵نچی یلده ۱،۹٤۱،۳٦۰ صوم فایدا ایتکان. اما ۱۹۱٦نچی یلده زاۋود طوبلرنی بیك اوك یاخشی ایتوب اشلی آلماغان. شولای بولسه‌ده، فایداسی ۱،۲۲۷،۷٦۰ صومغه طولغان. آکسیه خوجه‌لرینه اوکته‌برده ۲۰۰ پروتسینت، مارتده ۳۰۰ پروتسینت فایدا بیرلگان. ینه‌دن ۵۰ پروتسینت فایدا بیرله‌چك. دیمك صوغشدن ایتکان فایدانك نالوگن بیرگاندن صوك آکسیه خوجه‌لری بر یل اچنده ٦۸۷،٤٤۰ صوم فایدا ایتکانلر. حال‌بوکه ۱۹۱۳نچی یلده صوغش باشلانغانچی زاۋودنك فایداسی ۱۸۸،۸۰۰ صومدن عبارت بولغان.

طوب زاۋودلرنده اشله‌وچیلرنك سلامتلکلرن حمایه قیلوچی کامیتیتنك خبرینه قاراغانده صوکغی یللرده آنگلیه‌اشچیلری آراسنده آچلق هم آرتق اشله‌و سببلی حالسزلك بله‌ن آوروچیلر بیك کوبه‌یوب کیتکان. اشچیلرنك حاللری بیك‌قورقنچ. آکا باشلیچه، اشنك قاتیلغی، به‌یره‌ملرنك بیرلمه‌وی هم‌اش وقتینك اوزونلغی سبب بولغان.

صوغش باشلانغاچ‌ده، آنگلیه‌ده‌گی طوب زاۋودلری حکومت نظارتینه آلنغان ایدی. شول وقتده خوجه‌لر ٦۰ پروتسینت فایدالرن خزینه‌گه بیرورگه اۆستلرینه آلدیلر. شونك‌برابرینه حکومت اشچیلرنك اش حقن آرتدرورغه هم اش وقتن کیمتورگه صوراو حقوقلرن بتردی. اول حقوقلرنی بترو زاۋود خوجه‌لری ئوچون بیك فایدالی بولوب چقدی. شونك نتیجه‌سنده یکشنبه وبه‌یره‌م کونلرنده یال ایتو بترلدی. اش ساعتی اۆزۆنایتلدی هم یاکا ماشینالر ویاکا سیستیملر یاصالوب، اشچیلر تمام اشدن چغارلدیلر. حاضرده آنگلیه‌ده اشچیلرنك زاباستوفکه یاصارغه هم‌ژالونیه‌نی آرتدرورغه صورارغه حقلری یوق. زاباستوفکه‌یاصاتوچیلرنك باشلقلری چیت ییرلرگه سورله‌لر هم‌زاۋودلرده اشله‌وچیلر قورال اشله‌ونی کیمتسه‌لر، «آنگلیه کاروللغن صاقلاو حقنده‌غی زاکون» بوینچه حکمگه‌بیرله‌لر. ئه‌لی بوکونلرده‌گنه ژالونیه‌نی آرتدرورغه صورارغه قوتورتقان ٤ اشچی حکمگه بیرلدی. شول طریقه آنگلیه‌ده اشچیلرنك ضعیفله‌نولری هامان آرتا بارا. اما آنك‌اورنینه زاۋود خوجه‌لری ٤۰ پروتسینت فایدانی خزینه‌گه بیرگاندن صوك‌ده ۴۰ بله‌ن یلغه ۲۰۰ پروتسینت فایدا ایته‌لر.

«ن. ژ.»

فرونط دیلیگاتلرینك کیگه‌شی.

پیترا گرادده آچلغان فرونط دیلیگاتلرینك مجلسنده پراداۋولستۋیه وزیری آ. ۋ. پیشیخونف آزق مسئله‌سی حقنده اۆشبو سوزلرنی سۆیله‌دی:

«اختلال باشلانغان زمانده صوغش میداننده‌غی احوال بیك اوکایسز ایدی. ایکمه‌ك بولمادی. شهرلرده‌ده حال شولای ایدی. یاکا حکومتنك برنچی اشی آشلققه مانوپولیه اعلان ایتو بولدی، لکن اول اش تیشنچه وجودکه چغارلغانی یوق ئه‌لی. ایسکی حکومت زماننده خلق ئوچون ایکمه‌کنك بر قسمن خزینه‌دن، بر قسمن سوداگرلردن آلورغه معقول کورلگان ایدی. اول وقتده بولغان نق بهالر سببلی آشلقنی آلورغه هیچ‌ده ممکن بولمادی. نق بها تعیین قیلودن ضرردن باشقه اش چقمادی. سوداگرلرغنه توگل، تورلی کائوپیراتیفلرده کرکی یوللر وهر تورلی حیله‌لر بله‌ن ایکمه‌کنی بر برسندن آلورغه طرشدیلر. بر ولایتنك ایکنچی ولایتدن وبر شهرنك ایکنچی شهردن ایکمه‌کنی طارتوب آلغانی کورندی. اختلال باشلانغاندن صوك ایکمه‌ك کوب کیله باشلادی. لکن مارتده‌غنه کوب کیلدی. آپریلده ایکمه‌کنی کیترو ینه‌دن آزایا تۆشدی. عسکرنی طویدرو ئوچون آتنا صاین ۱۸ میلیون پۆد آشلق کیره‌ك، حال بوکه آپریلده فقط ۵ میلیون پۆد کیترلدی. لکن آنك سببی اختلالنك آوللرغه باروب یتوودن، کره‌ستیانلرنك‌جیینلر یاصاولر بله‌ن مشغول بولولرندن، یول بتودن، پاسخا کیلودن وبعض‌ییرلرده‌طاشولر سببلی کوپرلر کیتودن بولورغه کیره‌ك. آپریلده آزق مسئله‌سی بیك خوفلی بولدی وشول سببدن پایوکلرنی کیمتورگه طوغری کیلدی. حاضرده اش بر آز یاخشیلانا تۆشدی، لکن بۆتونله‌ی اوك یاخشی، دیب ئه‌یتورگه ممکن توگل، چونکه آتنا صاین ۱۱ میلیون پۆدقنه کیله. اش بۆتونله‌ی یاخشیلانور، دیب امید ایته‌رگه یاری. حاضرده آشلقنی استانسه‌لرغه ییبه‌رو ئوچون هر تورلی چاره‌لر قیلنا. لکن آلده بیك اوکایسز اش بار ئه‌لی. ایبول ئوچون ایکمه‌ك حاضرله‌رگه کیره‌ك. اول وقتده حیوانلر باشقه اشلر بله‌ن مشغول بولاچقلر وشول سببدن یوك طاشورغه حیوانلر یتمه‌یه‌چك. کیله‌چك قشده خلقنی ایکمه‌کسز قالدرماس ئوچون کره‌ستیانلر طرشدیلر. ایگن چه‌چلگان ییرلر بیك کوب آرتدی».

صوغش ئوزاق دوام ایته‌رمی، دیب صۆراغان سوآلغه پیشیخونف اوشبو جوابنی بیردی: «سزگه البته معلومدر: حاضرگی کۆنده حکومت صلح ئوچون بولغان هر تورلی مانعلرنی بتررورگه طرشا. لکن اول یول بیك ئه‌کرن ئه‌لی. صوغشدن صوك‌ده بایتاققه قدر بزنك آچلقنی سبزوومز کۆتوله. بز هیچ‌ده طوقتامیچی کۆنی ـ تۆنی اشلیمز، لکن سزنك یارده‌مگزدن باشقه بز هیچ بر اش اشلی آلمیز. بۆتون خلققه اشنك آورلغن آکلارغه هم طاز بولدن روسیه‌نی صلح وبخت یولینه چغارورغه طرشورغه کیره‌ك».

داخلی خبرلر

آبارونا‌غه اشله‌وچی زاۋود وفابریکلر دقتینه ـ صالداتلرنی خدمتکه آلو طوغریسنده آبارونا‌غه اشله‌وچی زاۋود وفابریکلرده کوب وقتده آکلاشلماوچیلقلر چققانلقدن، صالدات‌دیپوتاتلرینك ساۋیتی زاۋود کامیتیتلرینه هم اشکه کروچیلرگه شونی اعلان قیلا: ۱) مه‌سکه‌و اوکروغنده عسکر باشلغی بولوب طورغان پالکاونیك گروزینفنك گازیته‌لرده اعلان ایتووینه قاراغانده زاباستوفکه سببلی چغارلغان هم عسکرلککه آلنغان اۆستالر کیری قایتارلورغه تییش. ۲) ۸نچی آپریلده پالکاونیك گروزینفنك ٤۱۰ ـ ٤۰٦نچی نومرلر بله‌ن چغارغان پریکازلرینه بناءً آیرم فرمان کیلگانچی ایگن‌اشلرینه قایتارلغان صالداتلرنی آبارونا خدمتینه آلورغه‌ممکن. ۳) باش عسکری اشتاب اداره‌سینك بیانینه قاراغانده آورو سببلی برنیچه آیغه قایتارلغان صالداتلرنی آبارونا خدمتینه آلورغه مانع یوق. ٤) پالکاونیك گروزینفنك ۸نچی آپریلده گازیته‌لرگه باصقان اعلانلرینه‌قاراغانده‌مه‌سکه‌واوکروغنده‌غی هنرمند صالداتلرنی زاۋود هم‌پولك‌کامیتیتلرینك رضالقلری بله‌ن خدمتکه آلورغه ممکن.

اسییزد ـ ۲۱نچی مایده مه‌سکه‌وده بۆتون روسیه‌گه رزق یتشدرو حقنده مذاکره ایتو ئوچون عمومی اسییزد آچلدی. اوشبو اسییزدده آزق مسئله‌سی حقنده ذاکلاد اوقولاچق، باش هم ییرلی کامیتیتلر آچو، رزق طابو پلانی وایکمه‌ککه مانوپولیه یاصاو، ۱۹۱۷نچی یلنك آشلغن‌جییو، آشلق چه‌چه‌طورغان ییرلرنی کوبه‌یتورگه چاره‌لر قیلو، ایگن‌خدمتکارلری، اۆرلق، ایگن ایگه‌رگه حیوانلر وقوراللر طابو، آزقلرنی استعمال ایتونی ترتیبکه نویو حقنده پلان حاضرلاو، برنچی درجه‌ده کیره‌ك بولغان نه‌رسه‌لرنی حاضرلاو پلانی، نه‌رسه‌لرنی دیمر یوللرده یورتو

بوتون‌قبیله‌لردن مرکب ملی‌شورا (صاۋیت) صایلاو تییش.

۳) شول مشترك یولده آلوب بارونی اوچریدیتلنی صابرانیه‌غه قدر شول ملی شورانك ئوستینه یوکله‌تورگه تییش.

٤) اوچر. صابرانیه‌غه قدر بوتون ییرلی اویوشمالرمز آرگانیزانسیه‌لرمزنك ملی شورانك هر بر قرارینه ایه‌رووی، بویصنووی لازم.

۵) ملی شورانك اچندن ۱۲ کشیدن مرکب مرکزی باشقاروچی کامیتیت آیرو لازم. شونی ملی شوراغه طابشرو.

٦) اسییزد، اوچر. صابرانیه‌گه صایلاو طاکتیکه‌لرن ـ خط الحرکه‌لرن بیلگیله‌و ئوچون ۲۵نچی آغوستدن کیچکمه‌ینچه روسیه مسلمانلرینك ایکنچی وکیللر اسییزدن یاصارغه لازم طابدی. شول‌اشنی ملی شوراغه طابشردی.

۷) مرکزی باشقاروچی کامیتیت بله‌ن ییرلی کامیتیتلر آراسنده‌غی مناسبت اصولی اشله‌ونی ملی شوراغه طابشرو.

۸) حاضر صایلاناچق ملی شورانك اعضالری، جمعسی ۳۰ اعضادن عبارت بولور (ایدل‌بویی هم سیبیریا تاتارلرندن ۱۰، قافقازدن ۵؛ قریمدن ۲؛ قازاقستاندن ۵؛ لیتوۋادن بر، بخارادن ۲؛ خیوه‌دن ۲؛ تورکستاندن ۳؛ شول صایلاونی هر بر ئولکانك ئوز اختیارینه طابشررغه تییش طابدی.

اسییزدنك آستن ئوستکه کیترگان نه‌رسه، «ملی شورا» غه اعضالر صایلاو مسئله‌سی بولدی.

مونه‌شول پراگرام اسییزده قبول ایتلدی. بو پراگرامنك البته هر بر ماده‌سینه مك تورلی بحث کیله. هر بر ماده‌سی بر یاغکده آنارخیستقنه، ایکنچی‌مانارخیستقنه طورغانن کورسه‌توب طورا. برنچی ماده‌سنده «مشترك بریول طابو لازم» دیگان. مونه شوکار ایس کیته ایندی. مسلمانلر آراسنده تله‌کلری بر برسینه قابما قارشی بولغان صنفلر بته‌سی یوق. بوصنفلر تیك ایزگی قرآن ئه‌له‌می آستنده تیك مسلمان بولوب‌قنه برله‌شه آلالر. مسلمان بولوب برله‌شو بولغان، بار هم‌بولاچق. ایندی‌سیاسی مسئله‌لرده تنگی تله‌کلری قابما قارشی بولغان صنفلر مثلا: پریکاشچیکلر بله‌ن بایلر، اشچیلر بله‌ن خواجه‌لر، ایگنچیلر بله‌ن آلپاوتلر آراسنده نیندی «مشترك یول» کوره‌رگه ممکن. نیندی کوچ شولارنی برگه جییوب، برگه طوبلاب بر بایراق آستنده آلوب بارا آلاچق. پریکاشچیکلر، اشچیلر، ایگنچیلر، صالداتلر، هنر مندلر بولارنك بارسی برله‌شه آلورلر. بولارنك تله‌کلری بر. هم بولار ئوز طوغانلرینك حاللرن یاخشیلاتو ئوچون قان قویدیلر هم حاضرگی کونده‌ده بر ئوزلکسز کوره‌شه‌لر. بر ییرده بر اشچینی‌بایی‌قووب چغارا ایکان، اول اشچی ایکنچی بای قارشسینه بارمی بیت، طوب طوری اشچیلرنی حمایه قیلا طورغان بیبورا، کامیتیتلرگه کیله‌در. نیگه صوك «مشترك یول» بله‌ن بارلرغه طرشوچی بایلر شول ایزلگان خلقنك تله‌گن ئوزلری ئه‌یتوب دنیاغه طودررغه تله‌میلر. آلایغنه‌ده توگل؛ صوکغی کونلرده «اشم بتدی. ایندی کیره‌گك یوق. ناوارم آزایدی میکا حاضر کشی کیره‌کمی مین ژالونیه آرتدرا آلمیم»، دیب‌پریکاشچیکلرن اشچیلرن‌قووب چغارغان بایلر آرتقاندن آرتا باراادر. بوندی یوزی قارالر کوندن کون کوبه‌یه. شولای بولغانلنی کوزبز بله‌ن کوروب طورغانده نیچك ایتوب مشترك یول ازلی آلابز. بو ممکن توگل. تاریخده‌ده مونك مثلی یوق. آندن صوك ۲نچی ماده‌ده ئه‌یتو بوینچه، نیچك ایتوب شول اسییزد توزوب قالدرغان ملی شورا روسیه‌ده‌غی بوتون مسلمانلرنی بیته‌کلی آلسون. نیچك ایتوب اول شورا بایغه‌ده، فقیرگه‌ده یارارلق بر یول طابوب، شول یولدن بیته‌کلی آلسون.

سیاسی اویوشمالر، شول ملی شورانك ئه‌یتکان سوزلرن کوتوب، یوقلاب یاتسونلرمنی؟ آنناری اوچریدیتلنی‌صابرانیه‌غه قدر ملی تشکیلاتلرمز ملی شورانك قرارلرینه (۴نچی ماده) بویصنو احتماللری‌ده یوق. چونکه حاضرگی کونده هر بر اویوشمانك پلانفورماسی آب آچق ایتوب بیلگیله‌نگان. اول اویوشمالر اینه اوچی قدر ئوزلرینك مذهبلرن، یوللرن ئوزگارتمه‌یه‌چكلر. شونك‌ئوچون‌ده‌اول شورا روسیه‌ده‌غی کوب ئوك مسلمان سیاسی اویوشمالرینه: «مونه مین سزگه شونی قوشام» دیه‌رگه اصلا حقی بولمایاچق.

اگر بز اول ملی شورانك میدانغه چغووینه، آنده اعضالرنك صایلانولرینه بر کوز صالسه‌ق، طاغن‌ده باشمزغه ایکنچی اویلر کیلور. ملی شوراغه تاتارستاندن ۱۰ کشی کردی. اول اون کشینی صایلاغانده قیامت قوبدی. صایلانورغه تله‌وچیلر ئوز قوللری بله‌ن یازوب، یاایسه ایبه‌شلرندن یازدروب آگیستاتسیه یاصاتدیلر.

عیاض اسحاقی مسئله‌سی هروکیلنك کوز آلدنده‌در. احمد بك صالحی بله‌ن، مك تورلی حیله، واتلو بله‌ن شورا اعضاسینه ئه‌لگگان شاکر محمد یارفلر، اسحاقفنك ئوتمه‌ون کورگاچ، منبرلرگه منوب اورندقلرغه باسوب؛ «عیاض اسحاقفنی صایلاماسا‌گز، بزده صایلانمیز، سزگه آنی صایلاماو اوبات، اول نیقلر رومان یازغان، اول ایکی یوز یلدن صوك انقراض معرری بیت» دیب جلارغه، قچقرغه طوتندیلر.

شاکر محمد یارفلرنك استعفالری البته بوتون صایلاولرنی شادلاندرغان بولور ایدی. لکن استعفا ایتمه‌دیلر. شولای بولسه‌ده، بوبگنلرگه وکیللر اچندن: «اوبات، پازور، اوبات، پازور» دیب قچقرچیلر، آلارنك یوزلرینه قاراب ئه‌یتوچیلر کوب بولدی. لکن بولارنك یوزلری قزارمادی.

شولای ایتوب حر روسیه‌نك «حر مسلمان اسییزدنده»، «مشترك یول» نی آلوب باروچی هم بوتون ملت آلدنده (ئوزلرنچه ئه‌یتکانده) جواب بیروچی اعضالرنی ملطق، اشطیق بله‌ن صایلاب قایتورغه مجبور بولدیلر.

موندن صوك عبرت بولسون. بوندن صوکغی اسییزدلرده تیك ئوز کیره‌گنگه کوزده طوتقان شخصلرغه یول قالدرلماسه ایکان.

مخبر.

ك، ايت. حيوان هم مايلر حاضرلەو ى، مانوفاكتورا، كون، تيمر مالّرى لۇن حاضرلەو، اش حقن ترتيبكەصالو اش حقينك ايك كيمينه بر چيك تعيين ايتو، فايدا ايتوگه بر چيك قويو، خدمت بيرۋالرى تشكيل ايتو هم يۇكلرنى كوچلەب طاشۇتو مسئلەلرى مذاكرەگە قويلاچق.

صوغش حقنده قرار — فرونط مرغصلرى طرفندن پيترا گرادده ياصالغان اسيزد صوغش حقنده اوشبو قرارنى چغاردى:

١) آقوپلردەاوطوروچى اوردوبۇتون دنيا صوغشن بترورگه هم بير وكانتريبوتسيه آلميچى صلح ياصارغه هر تورلى چارەلر قيلونك كيرەكلگن اعلام قيلغان حالده، صلحنى تلەسەك، صوغشقه حاضرلەن، ديگان لوزنغنى كوز آلدنده طۇتا. چونكه قۇتلى اوردوغنه اوزگنى احترام قيلدرورغه وصوغشنى بترورگه مجبور ايته آلاچق، ٢) بوكونگه قدر روسيه اوردووى بزنك متفقلرمزغه قاراغانده اوكايسزلق بلەن صوغشدى. روس صالداتينه دشمان پولەسى آستينه ئۇزينك آچق كوكرەگن قويارغه هم قوللرى بلەن تيمرچبق خطلرن كيسەرگە طوغرى كيلدى، حال بوكه بزنك متفقلرمز هم دشمانلرمز تيمرچبق خطلرن آلدن طوبلر بلەن وانوب، ييكلك بلەن اوتەلر. شول سببدن اوردو «معادن كوبرەك، طوب ايتى آزراق» ديگان قاعده بوينچه روسيه ميدانينه يەدرەلرنى هم باشقه كيرەك نەرسەلرنى كوب كيتروگه تيبشلگن اعلام قيلا. ٣) اوردو آزاد روسيەنى عزيز كورگان هر بر كشينى صالدات، اشچى وكرەستيان ديپوتاتلرى ساۋيتى، موقت حكومت هم اختلال جمعيتلرى بلەن برگه اش كورورگه اوندى. اوردو آلارغه اشانا. آلارحيله قيلماسلر هم اوردونى باشقه كشيلر مقصدى ئۇچون اشلەرگه مجبور ايتمەسلر، دى. بوندن صوڭ بزنك قانمز بير آلورغه تلەوچيلرنك مقصدلرى ئۇچون قويلماسون. توگلسه، ديماكراتيه هم اشچى خلقلر ئۇچون گنه توگلسون.

آزاد روسيەگە مستحق بولغان قۇتلى اختلالچى اوردو ياشاسون! بۇتون روسيه اشچى، صالدات وكرەستيان ديپوتاتلرينك ساۋيتى اوزاق دوام ايتسون! بزنك همه متفق ودشمانلرمزنك ديماكراتلرن آننيكسيه وكانتريبوتسيه آلميچى هر قومگه حريت بيرونى اساس ايتوب، تيزرەك صلح ياصارغه دعوتمز وجودكه چقسون!

٨٥نچى پولكنك قرارى — ٨٥نچى پولكدەغى عسكرلردن ايكى مڭدن آرتق كشى ٢٠نچى مايده عمومى صابرانيه ياصاب، اوشبو قرارنى چغارغانلر: «حاضرگى موقت حكومت بير خوجەلرى هم بايلرنك منافعلرن كوز آلدنده طۇتا، چونكه آلار آراسنده بولغان آلتى ساتسياليست وزيرلر حكومەتنك بورژوالرغه خدمت ايتوون اوزگەرتە آلميلر. آندى حكومتكه اشانورغه وآڭا ياردەم ايتەرگە ممكن توگل، بز متفقلر بلەن ايكى آراده ياصالغان ياشرن معاهدەلرنك فاش ايتلوون طلب قيلامز هم كرانشتاتده اختلال چغارغان عسكرنى، كرانشتاتدەغى صالدات واشچيلر ساۋيتن هم ئۇزمزنك ايدەشلرمزدن لينين بلەن زينوۋيوفنى چن كوڭلمزدن تبريك قيلامز». صوڭندن مذكور قرارغه ٣صالداتقه باشقه همەپولك اشتراك ايتكان.

❧ اوفاده ماى ١٨ده «ايرك» گازيتەسى فوندن كوچەيتو ئۇچۇن اوفا ياشلرى طرفندن «نوۋى فلوب» ده ادبيات وموزيقا كيچەسى ياسالدى. كيچەنك پراگرامماسى بر پەردەلك كاميديه (آداشو) جر هم موزيقادن عبارت ايدى. مشهور ماتم مارشى خور بلەن جرلانغانده بۇتون جماعت حريت قربانلرن آياق اورا طۇروب تعظيم ايتدى. كيچەگە اوفـاليلر قاشنده ياغشى طاوشى بلەن طانلغان گيمنازيستكه قمر طوتاش، آبرووى خانم سيفى، باشقرد قزى ماهى كمال هم باشقەلر اشتراك ايتدى. زال ياز هم حريت روحنده «خلققه بير هم ايرك»، «يەشەسون فيديراتسيەلى خلق جمهوريتى!» ديب يازلغان قزل بايراقلر بلەن بيزەنگان ايدى. كيچەگە اوفانك بۇتون ديموكراتيەسى هم بارلق اوقوچى يەشلر كيلگان ايدى. بيليت بيتمەدى. صافى فائده مڭ صومدن آرتق.

عسكرى تشكيلات — ادارەمزگە آلنغان مكتوبكە قاراغانده صوغش ميداننده ٦٩٠نچى پولكدەغى مسلمان صالداتلرى طرفندن پولك كاميتيتى تشكيل ايتلگان وآنى ١٧٣نچى ديۋيزيه ناچالنيگى تصديق قيلغان. شول اوق ديۋيزيه ناچالنيگى اوز قولى آستندەغى باشقه پولكلردەده شوندى اوق كاميتيتلر ياصارغه فرمان قيلغان. ديۋيزيەده شوندى اوق مسلمان عسكرلرى كاميتيتى تشكيل ايتلەچك. مسلمان كاميتيتندن هر پولك ساۋيتينه بر وكيل، ديۋيزيه ساۋيتينه ديۋيزيه كاميتيتندن بر وكيل صايلاناچق. مذكور ٦٩٠ نچى پولكدەغى كاميتيت اشكه كرشكان وبرنچى مجلسنده اوشبو قرارنى چغارغان: ١) جمعه كونلردەو باشقه مسلمان بەيرەملرنده مسلمان صالداتلرن خدمتدن آزاد ايتەرگە. ٢) كيچ بلەن قچقرغانده مسلمان صالداتلرن روسلردن آيرم طوتارغه هم اوزلرنچه عبادت قيلدرورغه. ٣) هر روط وهر كامانداده سانيتارلرنك برسن مسلماندن قويارغه. ٤) هر پولكده ملا بولورغه تيبش. ملا عسكر خدمتندن آزاد ايتلوب، آكالودكەده طورورغه ييبەرلەچك. ٥) ملالققه مصطفى احمدفنى قويارغه وآنى دينى كتابلر هم مسلمان كيملرى آلو اوچون قزانغه ييبەرورگه ٦) هر ژالونيه آلغاندن صوڭ پولكده مسلمان كاميتيتى فايداسينه آقچه جيارغه وآڭا قدر جيلغان ١٠١ صومنى كاميتيتنك باش سرمايەسى، ديب حسابلارغه. ٧) كاميتيتكه ١٢ دانه «آواز»، ١٢ دانه «يولدز» هم ٦دانه «ايرك» گازيتەلرن آلورغه.

قزان خبرلرى

آرسلانف شركتى اشچيلرينك طلبلرى — قزانده آرسلانف شركتى زاۋودنده اشلەوچيلر زاۋود ادارەسينه اوشبو طلبلرنى تقديم قيلغانلر: ١) برنچى آپرلدن باشلاب، همەاشچيلرگه ٦٠ پروتسينت ژالونيه آرتدرلسون. ٢) خوجه طرفندن طوبدرلا طورغان اشچيلرنك آشلرى ياخشيلانسون؛ آڭا باشقه چاى، شيكەر خوجه حسابندن بيرلسون. ٣) خوجه حسابندن آشامى وفابريكدن فايدالانمى طورغان عائللى اشچيلرگه معاشلقدن باشقه آش ئۇچون هر آيده قرغار صوم بيرلسون. ٤) هيچ بر سببسز چغارلغان ئۇچ كشينى يەندن آلورغه. ٥) كوزگه كورنورلك سببسز هيچ بر كشينى چغارماسقه. چغارغان وقتده آلدەغى آلتى آيلق ژالونيه بلەن تأمين قيلورغه. ٦) اشچيلر آراسنده ضررلى كشى بولغان ماستير نعمت جان اسماعيلفنى چغارورغه وآنك اورنينه اسحاق اسحاقفنى تعيين قيلورغه. ٧) اسيرلرنى زاۋود خدمتندن چغارورغه وآلار اورنينه خصوصى اشچيلرنى قويارغه. اسيرلرنى كرەستيانلرگه ياردەمگه ايگن اشينه ييبەرو معقول بولور. ٨) زاۋودده ٤٤ يل اشلەگان، ٦٣ ياشلك اشچى خليل الله يوزليكيفنى هم ٣٥ يـل اشلەگـان ٦٠ ياشلك محمد على زبيرفنى اشدن آزاد قيلوب، آلا طورغان ژالونيەلرى مقدارنده پينسيه بلەن تأمين قيلورغه. ٩) اشچيلرنى باللاغانده هم چغارغانده زاۋود كاميتيتنك رضالغى بلەن اش قيلورغه. ١٠) ١٦ ياشكه يتمەگان بالا — اشچيلرنى زاۋود كاميتيتنك قاراوى بلەن گنه آلورغه. ١١) يلينه ايكى مرتبه ايكيشەر آتناغه آتپوسكه بيرورگه وشول وقتلردەغى ژالونيەنى بيرورگه. ١٢) ١٩١٧نچى يل ٢٦نچى آپريلده مسلمان روحانيلرى تعيين قيلغان دينى بەيرەملرنى اشچيلرگه يال ايتو كونى، ديب تصديق قيلورغه.

اشچيلرنك امضالرى.

ولايت زيمستواسى — حاضرگى كونده ولايت زيمستواسينك عادتدن طش جيلشى دوام ايته. بوكونگه قدر زيمستوا زور بايلر هم بير خوجەلرى قولنده ايدى، اشچى، ايگنچى وصالدات ديپوتاتلرينك ساۋيتى زيمستواغه اوز طرفندن نمايندەلر كرتدى هم ولايت زيمستواسينك رئيسن اورنندن چغاردى. اول اشكه ايسكى اعضالر پروتيست اعلان قيلديلر. لكن آڭا قاراميچى ياڭا اعضالردن عبارت زيمستوا اوزينك اشنده دوام ايته ١٩نچى مـاى مجلسنده موقت حكومتكه اوشبو مفهومده تيليگرام بيبەرلدى: «قزاننك ديماكراتلردن عبارت ولايت زيمستواسى موقت حكومتنى تبريك قيلا هم اوزينك ئەلەمينه بير وايركنى هم بير وكانتريبوتسيه آلميچى تيزرەك صوغشنى بتررونى قويغان موقت حكومت مملكتنى حريت، تيگزلك هم طوغانلق يولينه آلوب چغار، ديب اشانا».

٢٢نچى ماى مجلسنده كرەستيان ديپوتاتلرى ساۋيتينه ٢٠ مڭ صوم، صالدات وكرەستيان ديپوتاتلرى ساۋيتينه خلقنى اوقوتو ئۇچون ١٠مڭ صوم، قورصلر آچو ئۇچون قزاندەغى مسلمان معلمەلرى جمعيتينه ٤٥٠٠ صوم هم اوقو قورصلرى آچو ئۇچون مسلمان معلملرى جمعيتينه ٦٥٥٠ صوم تعيين قيلندى.

حربى كاميتيتدن — قزاننك حربى مسلمان كاميتيتى طرفندن خطيبلر ييتشدرور ئۇچون آچلاچق «خطيبلر قورصى» شنبه كون ٢٧نچى مايده آچلوب، شول كوندن اعتبارا هر كون ايرته ساعت ١٠ دن ليكسيەلر اوقولا باشلاناچق. ليكسيه طڭلارغه ارادەسى بار كشيلر يازلور ئۇچون قزان مسلمان حربى كاميتيتينه مراجعت ايتسونلر ويازلغان كشيلر بوغاريده ئەيتلگان ٢٧ نچى مايده ساعت ١٠دن كيچكميچه حربى كاميتيت بناسينه آستنى قاتقه جييلورغه تيبش.

قورصلارنى اداره ايتوچيلر:
خليل ابوالخان، عبدالعزيز مناسبف.

❧ ٢نچى ايبونده ياايسه ٣، ٤نچيلرده اورن طابوب عمومى پريكاشچيكلر جيلشى ياصارغه قرار بيرلدى. شول مجلسده اسيزدەغى سودا خدمتكارلرى وكيلى شامل اميرخانفنك دا كلادى هم اوستاف كاميسيەسينك اشى قارالاچق. بوندن باشقه بيورانك باشقاروچى كاميسيەسينك دا كلادلرى اوقلاچق. بولاردن باشقه احوالگه متعلق بيك اهميتلى مسئلەلر حقنده سويلەنەچك. اورن طابلو بلەن فايده بولاچقى بلدرلور.

كيلەسى سەشنبەده (٣٠نچى مايده) بيورا، توبەك اعضالرينك مشترك جيلشلرى بولوب، اعضالرنك كيلولرى بيك مطلوب.

٢٦نچى مايده بيورانك صلح كاميسيەسى محمد ولى ناصرف بلەن خدمتكارلرى آراسنده چقغان مسئلەنى قارادى. محمدولى ناصرف خدمتكارلرينه آلتى آيلق وظيفەلرن بيروب چغارغه راضى بولدى.

„آواز“ گازيتەسى طارالا — قزاننك اشچى، صالدات، كرەستيان وكيللرى ساۋيتى „آواز“نى چن خلق فائدەسن كوزده طوتوچى هم ساتسياليزمگه خدمت ايتوچى بر گازيته ديب طابوب ئەليگه مسلمان آوللرينه طاراتو ئۇچون مڭ نسخه آلورغه بولدى. ئۇتكان ٧نچى نومير باشلاب ييبەرلدى.

سودا خدمتكارلر بيوراسينك باشقاروچى كاميسيەسنده قارالغان اشلر.

١) صفا بختييف پريكازچيكلرينك عريضەلرى قارالوب، صلح كاميسيەسينه طابشرلدى. هم ممكن قدر تيز آرادە تيبشلى ييرلرگه مراجعت ايتوب، چارالارن كورورگه تيبش كورلدى.

٢) مسافر بر طوتاشنك سودا خدمتكارلرندن «بيورا»نك اورن طابوب بيرووى وبر قدر مادى ياردەم ايتووى حقندەغى عريضەسى قارالدى، ياردەم اوچون ٢٥صوم تعيين ايتولدى. وقزان مسلمەلر جمعيتينەده حالن بلدروب ياردەم ايتولرن اوتنورگه تيبش طابلدى.

٣) تفتيش كاميسيەسينك ١٠نچى مارتدن ١٠نچى مـايغه قدر بولغان حسابنى قاراب تصديق ايتدى.

٤) باشقاروچى كاميسيه مجلسن آطنەده ٢ مرتبه ياصارغه قرار بيرلدى. پنجشنبه، ويكشنبه كونلرده كيچ ساعت ٧ده برنچى مرتبه جييلوغه ٢/٣ ئلوش اعضالرنك بولووى شولوق مسئلەلر طوغرسنده ايكنچى مرتبه جيلشقه ٧ اعضانك ٣سى كيلووى شرط ايتلدى.

ايكنچى مجلسى شولوق كوننى بر ساعت دن صوڭ بولووى معقول كورلدى. وباشقه مسئلەلر قارالدى.

كاميسيەنك رئيسى: قاسم طوبيافتين.
سركاتبى: ابراهيم يوزييف.

زيمستۋا اوپراۋاسنده مسلمانلر.

زيمستۋا اوپراۋاسينك اعضالرينه مسلمانلردن ايكى كشى كردى. برسى مسلمان ساتسياليستلرى كاميتيتينك اعضاسى ملا نور واحدف. ايكنچيسى كرەستيان وكيلى سيف الدينف.

⁂

تصحيح: ئۇتكان نومير گازيتەمزنك دورتنچى بيتندەگى ايدەشلر، گراژدانلر! ديگان مراجعتده مسلمان ساتسياليستلر كاميتيتى گازيتەسى فوندينه ديەسى اورنغه، مسلمان ساتسياليستلر كاميتيتى فوندينه ديب، يالغش باصلغان. گازيتەسى ديگان سوز خطاء توشوب قالغان.

ادارەدن جوابلار.

ق. حسام الدينفكه — تلەگلرگز بيك اورنلى. ساتسياليستلار شوشى سزئەيتكانچه ييردن فائدەلەنو يوللارن اويرەتەلر هم شوڭا اوندەيلر. ايگن ايگوچيلر ايسكى زماندەغنه اوقودن محروم ايتلگانلر. ساتسياليستلار تلەگانچه دنياده هيچ بر صنف اوقودن محروم قالماياچاق.

عارف عزةاللينگه — مسلمان ساتسياليستلارى كاميتيتى چغارغان گازيته ورسالەلرنى كوبرەك طاراتورغه طرشگز. قۇرقارغه اورن قالماس.

سيد حبيب اللينگه — «اوقتوچيلار دقتينه» سرلوحەلى مراجعتگزگه گازيتەده اورن طابـلا آلمى. مكتبلر حقنده بوتون روسيه مسلمان اوقتوچيلارى اسيزدى قرارلرى بلەن طانشونى مصلحت كورەبز. سياسى حريت نەرسه ايكانن توبلى رەوشده آڭلارغه طرشگز. كيلەچك زمان ادارەلرى نيچك بولورغه تيبش ايكانن توشونو مصلحت. خاطرەگز كيلەچك زمان ادارەلرن ايسكى حكومت زمانندەغى ادارەلر بلەن چوالتماسون. اورامده ايشتلگان سوزگه قاراب قزوب كيتو، عموما، مصلحت توگل. مسئلەنك حقيقتينه توشونورگه كيرەك. خبرلر يازساگز، اورن طابلور.

ابوبكر ايريسفكه «اچكى سرلر» ديگان مقالەگز غايت اوزون، غزيتەدەگى اورن بيك آز بولغانلقدن باصلا آلمادى. اشچيلر هم پريكازچيكلر حركتندن خبرلر يازوب طوروگزنى اوتنەمز.

ناشرى: سەودا خدمتكارلرى „بيورا“سى.

مسلمان ساتسياليستلار كاميتيتى
چغارغان كتابلار:
باصلوب چقدى:
اشچيلر پارتيەسى نەرسه؟
بهاسى ١٠ تيين، پوچته بلەن ١٢ تيين.
اورمەكوچ هم چبنلر
بهاسى ٥ تيين، پوچته بلەن ٧ تيين.
باصلماقده:
مسلمان ساتسياليستلار كاميتيتى اوستافى.
ساتسياليزم نەرسه؟
اوچريدتلنى صابرانيه نەرسه؟
بو كتابده — صايلاولارنى نيچك اشلەرگه ايكانى؛ صايلاولارده نيندى آلداولار ياصالا آلا هم آندن نيچك قوطولورغه كيرەك ايكانى آچق كورسەتله.

باصلوب چقدى:
اورمەكوچ هم چبنلر
هر ييرده صاتولا. بهاسى ٥ تين.

قزانده
مسلمان اشچيلر قلوبى
نه اعضا بولوب يازلگز!
قلوبقه اورن آلندى. آطنه — اون كون اچنده آچيلادر.
يازلورغه ممكن: مسلمان ساتسياليستلرى كاميتيتنده (تيخوينسكى هم وارلامسكى اورامالرى چاتندەغى ماركيليچوف يورطنده) هر كون كيچكى ٧ دن ٩ غەچه.

Типо-Литграфія Т-во, „УМИДЪ„ б. Харитонова 1917 года.